

(Išvados dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės vertintoje veiklos srityje forma)

MAŽOS VERTĖS VIEŠŪJŲ PIRKIMU

(Veiklos sritis, kurios analizė ir vertinimas atlikti einamaisiais metais)

VEIKLOS SRITIES VERTINIMO APRAŠYMAS

PANEVĖŽIO DARBO RINKOS MOKYMO CENTRAS

(Subjektai, atlikę veiklos srities analizę ir vertinimą)

2020 m. I-IV ketvirčiai

(Analizuotas laikotarpis)

1. VEIKLOS SRITIES ESAMOS SITUACIJOS VERTINIMAS

(Aprašomi analizės ir vertinimo metu naudoti esamos situacijos vertinimo metodai, veiksmai ir vertinimo kriterijai)

Mažos vertės viešųjų pirkimų srities antikorupcinė analizė ir vertinimas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. V-835 „Dėl veiklos srities, kurioje 2021 metais Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje ir ministerijos valdymo sričiai priskirtose įstaigose tikslinga atlikti antikorupcinę analizę ir vertinimą, nustatymo ir ministerijos valdymo sričiai paskirtų įstaigų, kuriose 2021 metais tikslinga atlikti antikorupcinę analizę ir vertinimą, sąrašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų korupcijos prevencijos tvarkos aprašu, patvirtintu švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V-797 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų korupcijos prevencijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. V-802

„Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2020–2023 metų korupcijos prevencijos programos patvirtinimo“.

Mažos vertės viešųjų pirkimų srities antikorupcinę analizę ir vertinimą atliko ūkio skyriaus vadovė Virginija Brazdžiūnienė. Ji, Panevėžio darbo rinkos mokymo centro (toliau – Įstaiga) direktoriaus 2021 m. kovo 31 d. įsakymu „Dėl asmens, atsakingo už korupcijos prevenciją ir kontrolę paskyrimo“, paskirta atsakinga už korupcijos prevenciją ir kontrolę.

Atliekant mažos vertės viešųjų pirkimų srities antikorupcinę analizę ir vertinimą Įstaigoje, analizuotas vienerių metų laikotarpis: nuo 2020 m. sausio 2 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Mažos vertės viešųjų pirkimų srities vertinimas atliktas analizės metodu, analizuojant teisės aktus, reglamentuojančius viešųjų pirkimų organizavimą ir viešuosius pirkimus atliekančių darbuotojų užpildytą klausimyną, kuris parengtas pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rekomendacijas.

Vertinimo laikotarpiu Įstaigoje nebuvo nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir/ar kito tapataus pobūdžio faktas.

Įstaigoje organizuojant mažos vertės pirkimus, laikomasi Viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPI), vadovaujamosi Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, Įstaigos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, Įstaigos darbuotojų viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi bei kontrolės vykdymo tvarkos aprašu ir kitais Įstaigos vidaus teisės aktais.

Vertinimo laikotarpiu nebuvo gauta tiekėjų pretenzijų ar kitų suinteresuotų asmenų skundų, pranešimų ar kitokio pobūdžio informacijos dėl Įstaigos ir (ar) jos darbuotojų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos/priimtų sprendimų, vykdančių mažos vertės pirkimus, teisėtumo bei pagrįstumo.

Mažos vertės viešuosius pirkimus vykdo Įstaigos direktoriaus 2020 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. V1-12a paskirti pirkimų organizatoriai arba 2020 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. V1-12 sudaryta viešųjų

pirkimų komisija. Visi pirkimų organizatoriai, viešųjų pirkimų komisijos nariai ir pirkimų iniciatoriai yra pasirašę nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus.

Mažos vertės viešieji pirkimai analizuojamu metu buvo vykdomi vadovaujantis 2019 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. VI-83 patvirtintu Įstaigos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas), kuris skelbiamas Įstaigos tinklapyje ir Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-100 patvirtintu Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu.

Apraše yra numatyta kada viešųjų pirkimų procedūras atlieka pirkimų organizatoriai, o kada - viešųjų pirkimų komisija (toliau – Komisija). Komisijos darbo tvarką reglamentuoja direktoriaus 2019 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. VI-18 patvirtintas Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas.

Ūkio skyriaus vadovas, įvertindamas biudžeto ir kitomis lėšomis numatytų vykdyti Įstaigos viešųjų pirkimų poreikį, gautą iš skyrių vadovų/vedėjų, ir finansines sutartinių įsipareigojimų vykdymo galimybes, šių dokumentų pagrindu rengia metinio pirkimo plano projektą ir teikia jį tvirtinti direktoriui. Pirkimai vykdomi pagal Įstaigos vadovo patvirtintą pirkimų planą. Pirkimų planas peržiūrimas kiekvieną ketvirtį ir, esant reikalui, patikslinamas.

Pirkimo procedūra pradedama kai Komisija/pirkimų organizatorius gauna iš pirkimo iniciatoriaus, pagal atliktą rinkos tyrimą, parengtą pirkimo paraišką ir, jeigu reikia, techninę specifikaciją ir (ar) sutarties projektą.

Įstaiga vykdo VPĮ 82 straipsnio 2 dalyje numatytą prievolę pirkti prekes, paslaugas ir (ar) darbus iš centrinės perkančiosios organizacijos (toliau – CPO), jeigu siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka Įstaigos poreikius. Šiame punkte numatytos pareigos įsigyti prekių, paslaugų ir (ar) darbų iš CPO arba per ją nesilaikoma, kai, numatoma pirkimo sutarties vertė yra mažesnė kaip 10 000,00 € be PVM (VPĮ 25 str. 2 p.).

Ūkio skyriaus vadovas, gavęs iš pirkimų iniciatoriaus paraišką pirkimui, nustato pirkimo būdą, numato, kuris iš pirkimų organizatorių atliks pirkimo procedūras pagal Aprašą (apklaus tiekėjus, parinks laimėtoją, pildys mažos vertės pirkimo pažymą). Šias pirkimų procedūras atlieka ir sprendimus priima vienas asmuo, todėl egzistuoja piktnaudžiavimo tikimybė. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad VPĮ suteikia galimybę tiekėjui ginčyti perkančiosios organizacijos veiksmus ir (ar) priimtus sprendimus. Galimai gautą pretenziją iš tiekėjų nagrinėti numatyta Komisijai, kad būtų užtikrintas kuo objektyvesnis skundžiamų veiksmų ar sprendimų pervertinimas.

Kiekviena pirkimo procedūra įforminta dokumentais:

- jei viešieji pirkimai vykdyti žodžiu, pirkimus patvirtinantys dokumentai yra sutartis ir Centrinės viešųjų pirkimų sistemos informacinėje sistemoje (toliau - CVP IS) paskelbta informacija apie ją, o jei sutartis sudaryta žodžiu – sąskaita faktūra arba kiti buhalterinės apskaitos dokumentai;
- jei viešieji pirkimai vykdyti raštu, pirkimus patvirtinantys dokumentai - susirašinėjimo informacija, įskaitant skelbimus apie pirkimus (jei pirkimai buvo skelbiami) ir kitus pirkimų dokumentus, protokolai (fiksuojuantys Komisijos sprendimus ar surašomi derybų ar susitikimų su tiekėjais atveju), taip pat sudaryta sutartis ir CVP IS paskelbta informacija apie ją, o jei sudaryta sutartis žodžiu – sąskaita faktūra arba kiti buhalterinės apskaitos dokumentai.

Visi pirkimai, vykdyti analizuojamu laikotarpiu, kurių vertė didesnė nei 10 000,00 € be PVM buvo skelbiami ir atlikti naudojantis CVP IS sistema.

Komisija/pirkimo organizatoriai/ūkio skyriaus vadovas pirkimo sutartis rengė vadovaudamiesi VPĮ V skyriaus nuostatomis. Sutarčių projektai suderinti su vyriausiuoju finansininku ir direktoriumi.

Pirkimo sutarčių vykdymą prižiūri atsakingas Įstaigos darbuotojas, kuris nurodytas pirkimo sutartyse. Ūkio skyriaus vadovas nuolat stebi, ar laikomasi pirkimo sutarčių galiojimo terminų ir teikia informaciją direktoriui apie sutarčių galiojimo pabaigą ir naujo pirkimo tikslingumą.

2. VEIKLOS SRITIES VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

(Aprašomos sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, susijusios su Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintais kriterijais, galinčios sudaryti prielaidas korupcijai)

Mažos vertės viešųjų pirkimų sritis vertinta vadovaujantis klausimynu, parengtu pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rekomendacijas (1 lentelė).

Kriterijus		Taip (71-100 %) (1 balas)	Iš dalies (31-70 %) (0,5 balo)	Ne (0-30 %) (0 balų)
1.	Ar įstaigoje anksčiau buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas viešųjų pirkimų srityje?			Ne
2.	Ar įstaigoje priimti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys viešuosius pirkimus ir užtikrinantys LR viešųjų pirkimų įstatymo (toliau - VPĮ) ir mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo, patvirtinto VPT direktoriaus 2017-06-28 įsakymu Nr. 1S-97 (toliau Aprašas), reikalavimų įgyvendinimą?	Taip		
3.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota prekių, paslaugų ir/ar darbų poreikio formavimo tvarka (galiojančių pirkimo sutarčių peržiūrėjimas; galimybės ir tikslingumo pratęsti pasirašytų sutarčių galiojimą įvertinimas užtikrinant nepertraukiamą funkcijoms atlikti būtinų prekių tiekimą ar paslaugų teikimą; galimybės pirkti naudojantis CPO elektroniniu katalogu įvertinimas), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?	Taip		
4.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota prekių, paslaugų ir/ar darbų pirkimų planavimo tvarka, šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?	Taip		
5.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo inicijavimo ir pasirengimo pirkimui tvarka (pirkimo paraiškos pildymas, derinimas, pateikimas ir tvirtinimas; pavedimas pirkimo komisijai arba pirkimų organizatoriui atlikti pirkimo procedūras), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?	Taip		
6.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo vykdymo tvarka, šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?	Taip		
7.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo sutarties sudarymo tvarka, šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?	Taip		
8.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo sutarties vykdymo tvarka, šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?	Taip		

9.	Ar su pirkimų vykdymu susiję dokumentai įstaigoje registruojami registruose?	Taip		
10.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatytos aiškios sąlygos, kokiais atvejais mažos vertės viešuosius pirkimus vykdo viešojo pirkimo komisija, o kokiais atvejais – vienas asmuo (pirkimo organizatorius)?	Taip		
11.	Ar į įstaigos viešojo(-jų) pirkimo(-ų) komisiją(-as) neįtraukti vien pavaldumo ryšiais susieti asmenys?	Taip		
12.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra numatytas viešųjų pirkimų komisijos narių kaitumas? Ar įstaigoje faktiškai vykdomas viešųjų pirkimų komisijos narių kaitumas?		Iš dalies	
13.	Ar asmenys, kurie atlieka viešojo pirkimo iniciatorių funkcijas, patys neorganizuoja ir neatlieka mažos vertės pirkimų, kai tokiems pirkimams atlikti nesudaroma viešojo pirkimo komisija?		Iš dalies	
14.	Ar užtikrinama, kad viešuosius pirkimus inicijuojantys ir organizuojantys asmenys viešųjų pirkimų procedūrose dalyvautų tik deklaravę privačius interesus, pasirašę nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą (yra asmuo, atsakingas už šių aplinkybių kontrolę, kontrolės funkcija atliekama sistemingai)?	Taip		
15.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose numatyta, kad planuojant lėšas mažos vertės viešiesiems pirkimams vykdomi rinkos tyrimai siekiant įvertinti atitinkamo pirkimo objekto rinkos kainą, atsižvelgti į panašių pirkimų planavimo patirtį ir kt.?	Taip		
16.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatytos dokumentų, susijusių su pirkimų planavimu, vykdymu ir sutarčių kontrole, formos?	Taip		
17.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta, kokiais atvejais gali būti apklausiamas vienas tiekėjas?	Taip		
18.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra aiškiai nustatyta, kokie pirkimo dokumentai rengiami vykdant mažos vertės pirkimus?	Taip		
19.	Ar įstaigoje užtikrinama, kad pirkimo procedūrą patvirtinančiuose dokumentuose būtų nurodomos kuo tikslesnės pirkimo objektą apibūdinančios ypatybės?	Taip		
20.	Ar įstaiga savo interneto svetainėje papildomai viešina informaciją apie mažos vertės viešuosius pirkimus laimėjusius tiekėjus, jų teikiamas paslaugas, šių paslaugų vertes ir tiekėjų pasirinkimo priežastis (arba pateikia konkrečias nuorodas į CVP IS) nepriklausomai nuo sutarties vertės ir jos sudarymo būdo (žodžiu ar raštu)?			Ne

21.	Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra numatyta ir vertinamu laikotarpiu buvo vykdoma mažos vertės viešųjų pirkimų procedūrų prevencinė, einamoji ir paskesnioji kontrolė?	Taip		
22.	Ar įstaiga atlieka viešųjų pirkimo sutarčių įvykdymo rezultatų vertinimą?	Taip		
23.	Ar įstaigoje organizuojama viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo stebėseną ir kontrolė?	Taip		
24.	Ar įstaigos interneto svetainėje yra sukurta skiltis „Korupcijos prevencija“?	Taip		
	$(20*1+2*0,5+2*0)/24=0.88$			

Šiuo klausimynu buvo siekiama:

1. Gauti informaciją apie praktinį viešųjų pirkimų procedūrų vykdymą ir pagal tai įvertinti, ar yra korupcijos pasireiškimo tikimybė.

2. Įvertinti galimus teisinio viešųjų pirkimų reglamentavimo trūkumus įstaigoje, sudarančius prielaidas korupcijos pasireiškimo tikimybei.

3. Gauti informaciją apie įstaigoje įgyvendinamas arba ketinamas įgyvendinti priemones, mažinančias korupcijos pasireiškimo tikimybę viešųjų pirkimų srityje.

Vertinimo metu nustatyta, kad įstaigoje reglamentuota viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vykdymo tvarka. Patvirtintuose vidaus teisės aktuose, kurie reglamentuoja viešuosius pirkimus, numatytos įstaigos darbuotojų, dalyvaujančių pirkimo procese (pirkimų iniciatorių, organizatorių, Komisijos narių) funkcijos organizuojant ir vykdamas viešųjų pirkimų procedūras. Įvertinus 1 lentelėje pateiktus vertinimo kriterijus, kurie reglamentuoti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje, viešųjų pirkimų reglamentavimo, vykdymo ir kontrolės veiklos sritis yra priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, tačiau realiai ši tikimybė yra maksimaliai sumažinama organizuojant ir įgyvendinant įstaigos viešųjų pirkimų veiklą ir sprendimų priėmimo kontrolės procedūras.

Ūkio skyriaus vadovas atlieka nuolatinę teisės aktų, reglamentuojančių viešuosius pirkimus, stebėseną ir seka įstaigos vidaus dokumentų atitiktį galiojantiems teisės aktams, viešųjų pirkimų eigą nuo paraiškos pateikimo iki sutarties (žodžiu ar raštu) sudarymo. Pasirinktinai, dalis viešųjų pirkimų audituojami įstaigos vidaus audito metu.

Peržvelgus analizuojamu metu vykdytus mažos vertės pirkimus, pastebėti keletas atvejų kai pirkimo iniciatorius ir pirkimo organizatorius yra tas pats asmuo. Tokiu būdu nėra atskiriamos pirkimo iniciatoriaus ir pirkimo organizatoriaus funkcijos. VPI leidžia pirkimo iniciatoriui būti ir pirkimo organizatoriumi, tačiau antikorpuciniu požiūriu, viešųjų pirkimų organizavimo skaidrumui didinti reiktų vengti pirkimų iniciatoriaus ir pirkimų organizatoriaus asmens dubliavimo. Esant tokiai situacijai, neuztikrinama kontrolė, todėl galimai susidaro sąlygos piktnaudžiavimui.

Komisijos darbo reglamente nustatyti įstaigos darbuotojų skyrimo į Komisiją pagrindai ir keliami reikalavimai komisijos nariams, veiklos principai, numatytos Komisijos narių teisės ir pareigos. Vertinimo metu pastebėta, kad 2016 - 2019 m. Komisijos sudėtis nebuvo keičiama. 2020 m. buvo atnaujinta vienu nariu. Nepaisant to, kad Komisija organizuodama ir vykdydama viešuosius pirkimus vadovaujasi Komisijos darbo reglamente įtvirtintais principais, taip pat Komisijos nariai yra pasirašę nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus, per ilgą laiką tiems patiems asmenims vykdamas pirkimus, gali atsirasti palankesnis ryšys su tiekėjais, todėl neuztikrinus Komisijos narių rotacijos, išlieka tikimybė tariamam Komisijos narių protegavimui.

Viešinant informaciją apie vykdomus viešuosius pirkimus papildomai kontroliuojami viešųjų pirkimų procesai. Įstaiga viešina CVP IS puslapyje ir savo internetinėje svetainėje visą privalomą informaciją apie vykdomus viešuosius pirkimus.

3. PRIEŽASTYS, DIDINANČIOS KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS LYGĮ

(Išsamiai paaiškinamos priežastys, kurios pagrindžia atsiradusius skirtumus tarp esamos situacijos ir tos situacijos, kuri turėtų būti pagal vertinimo kriterijus, įvertinama jų įtaka korupcijos pasireiškimo lygiui)

Atliktos vertinimo analizės mažos vertės viešųjų pirkimų srityje metu, nustatyta, kad šioje srityje vis tik išlieka minimali rizika pasireikšti korupcijai dėl šių priežasčių:

1. Nustatyti atvejai, kai dubliuojasi viešųjų pirkimų iniciatoriaus ir pirkimų organizatoriaus asmuo.

2. Retas Komisijos narių kaitumas.

3. Apraše kai kurių darbuotojų, dalyvaujančių pirkimų ir vidaus kontrolės procese (asmenų atsakingų už sutarčių vykdymo priežiūrą, už sutarčių saugojimą, už pirkimų planavimą, organizavimą ir pirkimų organizavimo priežiūrą) funkcijos nėra aiškiai apibrėžtos ir sukonkretintos;

4. Nepakankama viešuosius pirkimus atliekančių asmenų praktinė patirtis taikant viešuosius pirkimus reglamentuojančius teisės aktus, kadangi minėtų asmenų pagrindinės darbo funkcijos nesusijusios su viešųjų pirkimų organizavimu.

4. PASIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ NEIGIAMOS ĮTAKOS PANAIKINIMO AR SUMAŽINIMO

(Pagal įstaigų veiklos sričių einamųjų metų analizės ir vertinimo rezultatus pateikiami pasiūlymai dėl korupcijos prevencijos priemonių, kurias tikslinga įgyvendinti)

Priemonės	Įvykdymo laikas	Laukiami rezultatai	Vertinimo kriterijai
1. Vadovaujantis pavyzdinėmis pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklėmis paruošti įstaigos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės, kurios pakeis Aprašą.	2021 m. II ketv.	Bus aiškios įstaigos darbuotojų, dalyvaujančių viešųjų pirkimų ir vidaus kontrolės procese, funkcijos ir atsakomybės.	Parengtos ir patvirtintos įstaigos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės.
2. Kelti kvalifikaciją viešųjų pirkimų srityje visiems darbuotojams, kurie susiję su viešųjų pirkimų vykdymu.	2021 – 2022 m. I - IV ketv.	Darbuotojai gilins žinias apie viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo specifiką, taip bus ugdomas darbuotojų viešųjų pirkimų supratimas ir kompetencija.	Dalyvauta viešųjų pirkimų mokymuose, kvalifikacijos kėlimo kursuose.
3. Kartą per metus atnaujinti įstaigos Komisiją vienu nariu.	Kiekvienų metų III ketv.	Sumažinama korupcijos pasireiškimo tikimybė.	Vykdomas Komisijos narių kaitumas.

Direktorius

Valentinas Masilionis